

excuus voor dat ijdel en gevaarlijk tijdverlies. En zij leert hem Henriken kennen. Interessant b.v. dat zij Henriken niet cyniek vindt zooals hij. Zijn „cynisme” is volgens haar niets dan het verweer van een kwetsbare gevoeligheid en de vrucht van een scherp verstand, een verstand als vitriool, monsieur l'abbé. Heeft monsieur l'abbé nooit opgemerkt dat hij daar soms onder lijdt? Hij spot genadeloos met de domme menschen, maar soms zegt hij dan heel diep: zalig de eenvoudigen. Daarin is hij zelfs inconsequent. Hij pleit voor volksontwikkeling die een einde zal stellen aan volksbedrog door godsdienst en politiek, maar 's anderendaags zegt hij dat denken vergif is en ontwikkeling uit den booze: onwetenden zijn gelukkig. „Ik zou hém gelukkig willen maken, monsieur l'abbé.”

Bernard vraagt verbaasd of Henri dan niet gelukkig is, hij, altijd zoo welgemoed, zoo optimist. Dolly antwoordt dat hij verteerd wordt door verlangen en kijkt Bernard scherp aan, maar hij stelt haar teleur met iets heel pastoorsch: het onbewust verlangen naar God. Zou hij dan toch niet meer weten dan zij?

Op een avond weten zij het allebei: als Henriken Dolly opbelt. Zijn stem is rustig. Hij zal in geruimen tijd niet kunnen terugkomen, liefste, hij vertrekt naar den vreemde. Zij moet maar niet op hem wachten en zich van nu af volledig vrij gevoelen. Of zij schreit en hem in de rede valt, het helpt niet, hij verklaart rustig slechts een paar seconden voor haar te hebben om een kus uit de verte te zenden. Wees gelukkig, lieveling. Vergeef hem dit bruusk afscheid, hij kan werkelijk niet anders. Veel groeten aan vriend Bernard. Wordt naar hem gevraagd, weet dan van niets.

De hoorn knakt neer en waar kan de radelooze heenloopen tenzij naar Bernard. Moet Bernard nu zeggen: Gij zijt maar eene concubine en ziedaar de straf voor uw ongeregeld leven? Zal God hem misduiden dat hij dit niet gezegd heeft maar uit een bewogen hart deze vrouw getroost. Veiliger hadde hij een sigaar gerookt en het jongste boek van Dom Marmillon „La sainteté sacerdotale” gelezen. Nu leert hij dat het leven een beetje liefde en veel leed is. Zij vraagt hem snikkend of hij werkelijk gelooft in een God die het geluk van den mensch wil. Krachtig belijdt hij dat geloof. Als de collega's morgen spotten, zal hij zwijgend denken: gij zijt nog altijd wijs, ik niet meer, ik kan niet meer zoo veroordeelen.

Een paar dagen later kunnen zij elkander troosten. Het parket stapt af in de bureelen van het Comptoir Commercial enz. Bernard zelf krijgt politie voor een ondervraging naar zijn verhouding tot Henriken. Een collegeleeraar onderhoord voor een zaak van handel in verdoovende middelen! De collega's spotten niet, ze troosten. „Ja, wie zich sociaal bemoeit mag zich aan alles verwachten.” Dat „sociaal” behelst een nauwelijksche ironie die hem schramt, een heel oppervlakkig huidwondje, maar ook dat kan ontsteken. Volgens twee ouderen is Bernard nog jong en ijverig, dat gaat er wel af.